Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Кафедра світової політики, дипломатії та туристичного бізнесу

«**ЗАТВЕРДЖУЮ**»
Директор ННІ «Каразінський інститут
міжнародних відносин та
туристичного бізнесу»
Микола ПИСАРЕВСЬКИЙ

«27» серпня 2026 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Управління інноваціями підприємств туристично-рекреаційної галузі

рівень вищої освіти другий (магістерський)

галузь знань J «Транспорт та послуги»

спеціальність J3 «Туризм та рекреація»

освітня програма «Міжнародний туризм і рекреація»

види дисциплін обов'язкова

ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин
та туристичного бізнесу»

2026/ 2027 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

«27» серпня 2026 року, протокол № 1

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри світової політики, дипломатії та туристичного бізнесу Ганна ГАПОНЕНКО

Програму схвалено на засіданні кафедри світової політики, дипломатії та туристичного бізнесу

Протокол № 1 від «26» серпня 2026 року № 1

Завідувач кафедри світової політики, дипломатії та туристичного бізнесу

_____ Анатолій ПАРФІНЕНКО
(підпис)

Програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми «Міжнародний туризм та рекреація»

Гарант освітньо-професійної програми «Міжнародний туризм та рекреація»

_____ Поліна ПОДЛЕПІНА
(підпис)

Програму погоджено науково-методичною комісією ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»
Протокол від «27» серпня 2026 року №1

Голова науково-методичної комісії ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

_____ Ганна ПАНАСЕНКО

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Управління інноваціями підприємств туристично-рекреаційної галузі» складена відповідно до освітньо-професійної програми «Міжнародний туризм та рекреація»
підготовки магістра
за спеціальністю J3 «Туризм та рекреація»

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни

Метою вивчення дисципліни «Управління інноваціями підприємств туристично-рекреаційної галузі» є формування у студентів уявлень про сучасні інновації в сфері туризму, знань, умінь і навичок, що дозволяють забезпечити ефективну діяльність підприємств туристично-рекреаційної галузі, за рахунок застосування останніх інноваційних розробок.

1.2. Основні **завдання** вивчення дисципліни:

- Ознайомлення з теоретичними засадами управління інноваційною діяльністю.
- Формування знань про специфіку впровадження інновацій у туристично-рекреаційній галузі.
- Аналіз сучасних тенденцій інноваційного розвитку у сфері туризму та рекреації.
- Вивчення механізмів формування інноваційної стратегії підприємства.
- Розвиток умінь застосовувати методи управління інноваційними процесами на практиці.
- Формування здатності оцінювати ефективність інноваційних проєктів і програм.
- Виховання відповідального ставлення до інновацій як чинника сталого розвитку туристично-рекреаційної сфери.

1.3. Кількість кредитів
4 кредити

1.4. Загальна кількість годин
120 год.

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
Обов'язкова	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
1-й	1-й
Семестр	
1-й	1-й
Лекції	
16 год.	6 год.
Семінарські заняття	
16 год.	2 год.
Лабораторні заняття	
-	-
Самостійна робота	
88 год.	112 год.
Індивідуальні завдання	
-	

* у разі формування малочисельних груп обсяг аудиторного навчального навантаження, відведеного на вивчення навчальної дисципліни, зменшується відповідно до Положення про планування й звітування науково-педагогічних працівників Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна.

1.6. Перелік компетентностей, що формує дана дисципліна

- формування наступних загальних компетентностей:

ЗК1. Здатність до організації, планування, прогнозування результатів діяльності.

ЗК2. Здатність вести професійну діяльність у міжнародному та вітчизняному середовищі.

ЗК4. Здатність розробляти проєкти та управляти ними.

ЗК6. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК7. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми

- формування наступних фахових (спеціальних) компетентностей:

СК5. Здатність оперувати інструментами збору, обробки інформації, аналізувати та управляти туристичною інформацією.

СК7. Здатність розробляти та впроваджувати інновації в діяльності суб'єктів туристичного ринку

1.7. Заплановані результати навчання

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти мають досягти наступних результатів:

РН2. Спеціалізовані уміння/навички розв'язання проблем, необхідні для проведення досліджень та/або провадження інноваційної діяльності з метою розвитку нових знань та процедур у сфері туризму і рекреації.

РН3. Застосовувати сучасні цифрові технології, методи та інструменти дослідницької та інноваційної діяльності для розв'язання складних задач у сфері туризму та рекреації.

РН6. Аналізувати та оцінювати діяльність суб'єктів туристичного ринку, планувати результати їх стратегічного розвитку.

1.8. Пререквізити:

Для успішного засвоєння дисципліни студентам бажано мати загальне уявлення про функціонування підприємств та закономірності їх розвитку, знати основи організації господарської діяльності. Важливим є розуміння сутності інноваційних процесів, їхнього впливу на ефективність роботи підприємств і конкурентоспроможність у сучасних умовах.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Тема 1. Поняття та значення інновацій в сфері туризмі в контексті сталого розвитку
Вплив науково-технічних нововведень на розвиток підприємств туристично-рекреаційної галузі. Технологічній підхід до формування інноваційного комплексу туристично-рекреаційної галузі. Циклічній розвиток економіки. Роль підприємця в інноваційних процесах. Підприємницька діяльність в туристично-рекреаційній галузі та зміна управлінських парадигм в організаціях сфери обслуговування. Види інновацій за класифікаційними ознаками. Життєвий цикл інновацій. Теорія інноваційного розвитку Й. Шумпетера.

Тема 2. Державне регулювання інноваційної діяльності
Правові аспекти інноваційно-інвестиційної політики у туристично-рекреаційній галузі. Роль Всесвітньої туристської організації в стимулюванні виникнення і розповсюдженні інновацій. Принципи сталого розвитку туризму. Національна інноваційна система. Державна підтримка і стимулювання інноваційних процесів. Регулювання інноваційної діяльності у технологічно-розвинених країнах світу.

Тема 3. Управління інноваційною діяльністю туристичних підприємств
Активізація інноваційної діяльності туристичних підприємств. Готовність туристичних підприємств до інтенсифікації інноваційної діяльності. Концепція управління інноваційним розвитком туристичних підприємств. Формування інноваційної стратегії розвитку туристичних підприємств. Інноваційні засади формування туристичного бренда. Державно-приватне партнерство в інноваційному розвитку туристичного підприємництва.

Тема 4. Інформаційні інноваційні технології в процесах туристичного обслуговування
Розвиток і застосування інформаційних технологій в туризмі. Автоматизовані системи бронювання і резервування в туризмі. Склад послуг різних систем бронювання і резервування. Інформаційні системи бронювання мережі туристичних агентств (Tourdealer). Соціальні мережі як засіб інформування про тури. Мережі туристичної контактової реклами ClickTravel. Таргетінг. Електронні магазини товарів для туризму. Віртуалізація інформаційного забезпечення туриста. Віртуальні подорожі.

Тема 5. Інноваційні проекти в туризмі і рекреації
Застосування новітніх систем опалення, водопостачання, повітряного обміну, штучного освітлення на підприємствах готельного господарства. Впровадження новітніх систем забезпечення безпеки готельних підприємств та вимоги до їх експлуатації. Інновації в обслуговуванні гостей службами поверхів. Новітні технічні засоби та системи, що забезпечують процес прибирання номерного фонду та нежилих приміщень готелю. Впровадження інновацій у сфері надання додаткових послуг.

Тема 6. Інтелектуальна власність в інноваційних процесах
Ділове партнерство в сфері туризму. Інноваційні процеси в просуванні і комерціалізації туристичного продукту. Формування портфеля об’єктів права інтелектуальної власності на підприємстві. Введення об'єктів права інтелектуальної власності в господарський оборот. Причини та види порушення прав інтелектуальної власності. Запобігання порушенням прав на об'єкти права інтелектуальної власності. Відстеження порушень прав інтелектуальної власності. Форми та порядки захисту прав.

Тема 7. Фінансове та інвестиційне забезпечення впровадження інноваційних технологій
Макроекономічні джерела фінансового забезпечення інноваційного розвитку: державні замовлення та урядові закупівлі, соціальні фонди в туризмі; кредити під гарантію уряду,

податкові стимули та бюджетне фінансування івентивних заходів в туризмі, підтримка експорту національного туристичного продукту; можливості донорського фінансування інноваційних проектів. Оцінювання ефективності інноваційного проекту підприємства. Оцінювання ризику реалізації інноваційного проекту.

Тема 8. Оцінка ефективності впровадження інновацій в туризмі

Сутність і види ефектів від інноваційної діяльності. Принципи та методи оцінки ефективності інноваційного проекту. Критерії результативності інноваційної діяльності. Методологічні основи оцінювання ефективності інновацій. Ієрархічна супідрядність та взаємозв'язок ефектів від інноваційної діяльності.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	с	лаб.	інд.	с.р.		л	с	лаб.	інд.	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Тема 1. Поняття та значення інновацій в сфері туризмі в контексті сталого розвитку	15	2	2			11	15	1				14
Тема 2. Державне регулювання інноваційної діяльності	15	2	2			11	15		1			14
Тема 3. Управління інноваційною діяльністю туристичних підприємств	15	2	2			11	15	1				14
Тема 4. Інформаційні інноваційні технології в процесах туристичного обслуговування.	15	2	2			11	15	1				14
Тема 5. Інноваційні проекти в туризмі і рекреації	15	2	2			11	15	1				14
Тема 6. Інтелектуальна власність в інноваційних процесах	15	2	2			11	15		1			14
Тема 7. Фінансове та інвестиційне забезпечення впровадження інноваційних технологій	15	2	2			11	15	1				14
Тема 8. Оцінка ефективності впровадження інновацій в туризмі	15	2	2			11	15	1				14
Усього годин	***120***	***16***	***16***			***88***	***120***	***6***	***2***			***112***

4. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Поняття та значення інновацій в сфері туризмі в контексті сталого розвитку	2
2	Державне регулювання інноваційної діяльності	2
3	Управління інноваційною діяльністю туристичних підприємств	2
4	Інформаційні інноваційні технології в процесах туристичного обслуговування	2
5	Інноваційні проекти в туризмі і рекреації	2
6	Інтелектуальна власність в інноваційних процесах	2
7	Фінансове та інвестиційне забезпечення впровадження інноваційних технологій	2
8	Оцінка ефективності впровадження інновацій в туризмі	2
	Разом	***16***

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна	Заочна
1	- Опрацювання навчального матеріалу, додаткової рекомендованої літератури з теми «Поняття та значення інновацій в сфері туризмі в контексті сталого розвитку». - Виписати всі стадії інноваційного циклу та навести приклади, як на кожній з них можуть бути представлені підприємства індустрії гостинності різного типу та яка їх роль в забезпеченні ефективного проходження ідеї від стадії фундаментальних досліджень до впровадження та дифузії нововведення.	11	14
2	- Опрацювання навчального матеріалу, додаткової рекомендованої літератури з теми «Державне регулювання інноваційної діяльності». - Розгляути основні законопроекти в сфері інноваційної діяльності, і висловити свої пропозиції для її поліпшення і ефективності. - Провести порівняльний аналіз діяльності з регулювання інноваційної діяльності в Україні та за кордоном.	11	14
3	- Опрацювання навчального матеріалу, додаткової рекомендованої літератури з теми «Управління інноваційною діяльністю туристичних підприємств». - Робота над творчим завданням: Розробіть власну інновацію, яка, на ваш погляд, позитивно позначиться на роботі туристичного підприємства / індустрії гостинності в цілому. - Робота над творчим завданням: Запропонуйте інновацію для покращення відносин з клієнтами туристичного підприємства. Обґрунтуйте доцільність впровадження нововведення. Обґрунтування наведіть у вигляді таблиці.	11	14
4	- Опрацювання навчального матеріалу, додаткової рекомендованої літератури з теми «Інформаційні інноваційні технології в процесах туристичного обслуговування». - Дослідити, які хмарні технології використовуються	11	14

	підприємствами туристично-рекреаційної галузі в Україні. - Розглянути мобільні додатки, що використовуються на підприємствах туристично-рекреаційної галузі. Запропонувати, які на Ваш погляд є найбільш перспективними для використання в закладах нашої країни.		
5	- Опрацювання навчального матеріалу, додаткової рекомендованої літератури з теми «Інноваційні проекти в туризмі і рекреації». - Розглянути стратегічні програми і проєкти, процес впровадження інноваційних стратегій в туризмі. - Робота над ситуаційним завданням: Розгляньте будь-яку проблему, пов'язану з організацією інформаційних процесів, що стоїть перед підприємством туристично-рекреаційної галузі, розробіть комплекс заходів з її рішення у вигляді проєкта. Оцініть тривалість окремих робіт, їх логічний взаємозв'язок та взаємний вплив на кінцевий результат. Розробіть графік та оцініть тривалість реалізації всього проєкту.	11	14
6	- Опрацювання навчального матеріалу, додаткової рекомендованої літератури з теми «Інтелектуальна власність в інноваційних процесах». - Дослідити інноваційні процеси в індустрії гостинності світу. Визначити напрямки оновлення техніко-технологічної бази підприємств та їх послуг.	11	14
7	- Опрацювання навчального матеріалу, додаткової рекомендованої літератури з теми «Фінансове та інвестиційне забезпечення впровадження інноваційних технологій». - Розглянути типові інвестиційні проєкти та їх комерційну спроможність в туристичному бізнесі. - Скласти бізнес-план інноваційного проєкту підприємства туристично-рекреаційної галузі.	11	14
8	- Опрацювання навчального матеріалу, додаткової рекомендованої літератури з теми «Оцінка ефективності впровадження інновацій в туризмі». - Навести приклади впливу інноваційної діяльності підприємств туристично-рекреаційної галузі на екологію.	11	14
	Разом	***88***	***112***

6. Індивідуальні завдання

Індивідуальне завдання в межах дисципліни «Управління інноваціями підприємств туристично-рекреаційної галузі» навчальним планом не передбачене.

7. Методи навчання

Методи навчання – взаємодія між викладачем і студентом, під час якої відбувається передача та засвоєння знань, умінь і навичок від викладача до студента, а також самостійної та індивідуальної роботи студента. При проведенні визначених планом видів занять використовуються такі методи:

1. Під час викладення навчального матеріалу: – словесні (бесіда, пояснення, розповідь, інструктаж); – наочні (ілюстрування, демонстрування, самостійне спостереження); – практичні (вправи, практичні роботи, дослідні роботи).

2. За організаційним характером навчання: – методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності; – методи стимулювання і мотивації навчально-

пізнавальної діяльності; – методи контролю та самоконтролю у навчанні; – бінарні (поєднання теоретичного, наочного, практичного) методи навчання.

3. За логікою сприймання та засвоєння навчального матеріалу: індуктивно-дедукційні, репродуктивні, прагматичні, дослідницькі, проблемні тощо.

8. Методи контролю

Система оцінювання знань, вмінь та навичок студентів передбачає виставлення оцінок за усіма формами проведення занять.

Перевірка та оцінювання знань студентів може проводитися у наступних формах:

- оцінювання роботи студентів під час семінарських занять;
- оцінка за індивідуальну роботу студентів;
- проведення проміжного контролю;
- проведення підсумкового контролю.

Загальна оцінка з дисципліни визначається як сукупність балів, що студент отримує за всі перераховані вище види активностей.

Поточний контроль знань студентів здійснюється шляхом проведення тестування з основних навчальних елементів змістовних тем. Сума балів, які студент денної форми навчання може набрати дорівнює 60.

Підсумковий контроль здійснюється у форму екзамену. До екзамену допускаються студенти, які мають достатню кількість балів з поточного контролю. Загальна кількість балів за успішне виконання екзаменаційних завдань становить 40.

УВАГА! У разі використання заборонених джерел під час екзамену студент на вимогу викладача залишає аудиторію та одержує загальну нульову оцінку (0).

У разі настання / подовження дії **обставин непоборної сили** здобувачам вищої освіти денної та заочної форм навчання надається можливість скласти **екзамен в тестовій формі дистанційно на платформі Moodle** в дистанційному курсі «Управління інноваціями підприємств туристично-рекреаційної галузі» (https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=9843).

Сумарна оцінка за вивчення дисципліни розраховується як сума контрольних оцінок та балів, отриманих за результатами поточного та підсумкового семестрового контролю. Загальна сума балів підсумкового семестрового контролю складає 100.

9. Схема нарахування балів

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання									Разом	Екзаменаційна робота	Сума
Т1	Т2	Т3	Т4	Т5	Т6	Т7	Т8	Поточний контроль			
5	5	5	5	5	5	5	5	20	60	40	100 (мінімум – 50)
60 (мінімум – 20)											

Т1, Т2 ... Т8 – змістові теми.

Структура та складові підсумкової оцінки з дисципліни

Поточний контроль протягом семестру – 60 балів.

З них:

– активна робота на семінарських заняттях – 40 балів (5 балів за кожну тему);

– поточний контроль – 20 балів.

Поточний контроль проводиться на кожному семінарському занятті та за результатами виконання завдань самостійної роботи. Він передбачає оцінювання теоретичної підготовки здобувачів вищої освіти із зазначеної теми (у тому числі, самостійно опрацьованого матеріалу) під час роботи на семінарських заняттях.

Критерії оцінювання знань студентів на семінарських заняттях

Усний виступ, виконання письмового завдання	Критерії оцінювання
5	В повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу.
4	Достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки.
3	В цілому володіє навчальним матеріалом викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки.
2	Не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності.
1	Частково володіє навчальним матеріалом не в змозі викласти зміст більшості питань теми під час усних виступів та письмових відповідей, допускаючи при цьому суттєві помилки.
0	Не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань.

Доповнення виступу:

2 бали – отримують студенти, які глибоко володіють матеріалом, чітко визначили його зміст; зробили глибокий системний аналіз змісту виступу, виявили нові ідеї та положення, що не були розглянуті, але суттєво впливають на зміст доповіді, надали власні аргументи щодо основних положень даної теми.

1 бал отримують студенти, які виклали матеріал з обговорюваної теми, що доповнює зміст виступу, поглиблює знання з цієї теми та висловили власну думку.

Суттєві запитання до доповідачів:

2 бали отримують студенти, які своїм запитанням до виступаючого суттєво і конструктивно можуть доповнити хід обговорення теми.

1 бал отримують студенти, які у своєму запитанні до виступаючого вимагають додаткової інформації з ключових проблем теми, що розглядається.

Критерії поточного контролю знань студентів

Поточний контроль проводиться з метою визначення стану успішності здобувачів вищої освіти за період теоретичного навчання. Поточний контроль знань студентів здійснюється через проведення аудиторних письмових контрольних робіт або комп'ютерного тестування.

Тестування	Критерії оцінювання
15-20	В повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу. Правильно вирішив усі тестові завдання.
10-14	В цілому володіє навчальним матеріалом викладає його основний зміст під час письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки. Правильно вирішив половину тестових завдань.
5-9	Не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності, правильно вирішив меншість тестових завдань.
1-4	Не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності, правильно вирішив меншість тестових завдань.
0	Не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань. Не вирішив жодного тестового завдання.

Замість виконання завдань (вивчення тем) можуть також додатково враховуватись такі види активностей здобувача:

- проходження тренінг-курсів чи дистанційних курсів з використання сучасних освітніх технологій на платформах Coursera, Prometheus тощо (за наявності відповідного документу про їх закінчення, надання копії викладачу) дає можливість здобувачу отримати 20 балів поточної успішності;
- участь в майстер-класах, форумах, конференціях, семінарах, зустрічах з проблем використання сучасних освітніх технологій (з підготовкою есе, прес-релізу, інформаційного повідомлення тощо, що підтверджено навчальною програмою заходу чи відповідним сертифікатом) дає можливість здобувачу отримати 5 балів поточної успішності;
- участь у науково-дослідних та прикладних дослідженнях з проблем використання сучасних освітніх технологій (в розробці анкетних форм, проведенні опитувань, підготовці та проведенні фокус-груп, обробці результатів дослідження, підготовці звіту, презентації результатів тощо, що підтверджується демонстрацією відповідних матеріалів) дає можливість здобувачу отримати 15 балів поточної успішності.

Кожне звернення розглядається окремо. Рішення приймається згідно з нормативно-правовими документами, що діють в Харківському національному університеті імені В. Н. Каразіна. Незалежно від кількості додаткових активностей здобувача вищої освіти, максимальна кількість поточної успішності не може перевищувати 60 балів.

Умови допуску студента до підсумкового семестрового контролю (екзамену): виконання контрольної роботи, виконання поточного контролю у вигляді тестів за результатами яких він набрав не менше 20 балів.

Підсумковий семестровий контроль

Підсумковий семестровий контроль – це підсумкове оцінювання результатів навчання здобувача вищої освіти за семестр, що здійснюється в університеті у формі екзамену. На підсумковий семестровий контроль виносяться питання, що передбачають перевірку розуміння здобувачами вищої освіти програмного матеріалу дисципліни в цілому та рівня сформованості відповідних компетентностей після опанування курсу.

Структура екзамену:

- тести – 20 балів (20 тестових завдань х 1,0 балу);
- 2 відкриті питання творчого характеру – 20 балів (по 10 балів кожне).

Критерії оцінювання тестових завдань під час складання екзамену

Бали	Критерії оцінювання
20–18	Відповіді повні, без помилок; демонструється глибоке розуміння матеріалу та вміння застосовувати знання на практиці.
17–15	Відповіді в основному правильні, незначні неточності; знання достатні для розв'язання завдань, але бракує деталізації чи прикладів.
14–11	Є помилки у відповідях; продемонстроване лише часткове розуміння матеріалу; приклади або аргументація подані неповністю.
10–6	Відповіді поверхові, багато неточностей; знання фрагментарні, застосування на практиці утруднене.
5–1	Дуже низький рівень знань; більшість відповідей неправильні або відсутні; відсутнє логічне обґрунтування.
0	Завдання не виконано або всі відповіді неправильні.

Критерії оцінювання відкритих питань творчого характеру під час складання екзамену

Бали	**Критерії оцінювання**
10	Відповідь повна, аргументована, логічна; присутні оригінальні ідеї, творчий підхід та приклади; відсутні помилки.
9–8	Відповідь змістовна та правильна, проте менш глибока або з незначними неточностями; творчий підхід частково реалізований.
7–6	Відповідь в основному правильна, але неповна; відчувається обмежений творчий підхід, приклади подані частково.
5–4	Відповідь поверхова, з помилками; слабкий рівень аргументації; творчий компонент відсутній або мінімальний.
3–1	Дуже низький рівень виконання; відсутня логіка та аргументація; відповідь майже не розкриває питання.
0	Відповідь відсутня або повністю неправильна.

Під час вивчення навчальної дисципліни використання технологій штучного інтелекту (ШІ) здійснюється відповідно до Політики використання технологій штучного інтелекту Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна.

У межах дисципліни застосовуються такі моделі використання ШІ:

1. Модель «ШІ заборонено».

Використання технологій штучного інтелекту не допускається під час виконання контрольних заходів, спрямованих на перевірку індивідуальних знань і сформованості компетентностей здобувача освіти, зокрема: усного опитування, модульних контрольних робіт, екзамену (заліку), якщо інше не визначено викладачем, інших видів оцінювання, для яких викладачем встановлено обмеження щодо використання ШІ.

2. Модель «ШІ як асистент».

Під час підготовки до практичних занять, виконання індивідуальних завдань, рефератів, аналітичних оглядів та інших письмових робіт дозволяється використання ШІ для: пошуку та систематизації інформації, добору та первинного аналізу наукових джерел,

пояснення складних понять, удосконалення структури тексту, перевірки граматики, стилю та оформлення, генерації ідей, плану роботи або прикладів.

Фінальний текст роботи, висновки, аналіз, інтерпретація результатів та прийняті рішення повинні бути самостійно підготовлені здобувачем освіти.

3. Модель «ШІ як інструмент».

Для окремих лабораторних, практичних, проєктних або дослідницьких робіт використання технологій штучного інтелекту може бути обов'язковою складовою виконання завдання. У таких випадках здобувачі освіти можуть використовувати генеративні моделі ШІ для: аналізу та підготовки даних, генерації, аналізу й оптимізації програмного коду, порівняння результатів роботи різних моделей ШІ, створення візуалізацій, схем або зображень, аналізу великих масивів даних. проведення експериментів із застосуванням сучасних інструментів штучного інтелекту.

Усі результати, отримані за допомогою ШІ, підлягають критичному аналізу, перевірці та доопрацюванню здобувачем освіти.

Декларування використання ШІ.

У разі використання технологій штучного інтелекту здобувач освіти зобов'язаний зазначити: назву сервісу або моделі ШІ; дату використання; характер допомоги (генерація ідей, пошук інформації, аналіз даних, генерація коду, редагування тексту тощо).

За вимогою викладача здобувач освіти повинен надати використані запити (prompts) або пояснити спосіб використання інструментів ШІ.

Недекларованe використання технологій штучного інтелекту або подання згенерованого ШІ матеріалу як власного результату навчальної діяльності розглядається як порушення принципів академічної доброчесності відповідно до внутрішніх нормативних документів Університету.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка для чотирирівневої шкали оцінювання
90 – 100	відмінно
70-89	добре
50-69	задовільно
0-49	незадовільно

10. Рекомендована література

Основна література

1. ДСТУ 4281:2004. Заклади ресторанного господарства. Класифікація. К.: Держспоживстандарт України, 2004.
2. ДСТУ 4268:2003 Послуги туристичні. Засоби розміщування. Загальні вимоги.
3. ДСТУ 4269:2003 Послуги туристичні. Класифікація готелів.
4. ДСТУ 4527:2006 Послуги туристичні. Засоби розміщування. Терміни та визначення.
5. ДСТУ 3279- 95 Стандартизація послуг. Основні положення.
6. Правила роботи закладів (підприємств) ресторанного господарства: Наказ міністра економіки та з питань європейської інтеграції України від 24.07.2002, № 219.
7. Правила користування готелями й аналогічними засобами розміщення та надання готельних послуг (Наказ Державної туристичної адміністрації України 16.03.04, № 19). URL: http//rada.gov.ua/pravo
8. Про створення Державного інноваційного фонду: Постанова Кабінету Міністрів України від 18 лютого 1992 р. № 77. URL: http://www.zakon5.rada.gov.ua/laws/show/77-92-п.
9. Про затвердження Положення про порядок створення та функціонування технопарків та інноваційних структур інших типів: Постанова Кабінету Міністрів України від 22 травня 1996 р. № 549. URL: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/549-96-п
10. Про затвердження Порядку державної реєстрації інноваційних проектів і ведення Державного реєстру інноваційних проектів: Постанова Кабінету міністрів України № 1474 від 17 вересня 2003 р. із змінами та доповненнями. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/KP031474.html.
11. Про затвердження Рекомендованих норм технічного оснащення закладів громадського харчування: Наказ міністра економіки та з питань європейської інтеграції України від 03.01.2003 р. № 2.
12. Про інноваційну діяльність : Закон України від 4 липня 2002 р. № 40-IV. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/40-15
13. Про інвестиційну діяльність: Закон України від 18 серпня 1991 р. № 1560-XII. URL: http://www.rada.gov.ua.
14. Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні: Закон України від 16.01.2003 р. № 433-IV. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. 2003, № 36. С. 354. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/433-IV.
15. Про туризм № 324/95-вр від 15.09.95 р. та Про внесення змін і доповнень до Закону України «Про туризм» від 18.11.03 р. URL: http//rada.gov.ua./pravo.
16. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 16 березня 2017 р. «Про схвалення Стратегії розвитку туризму та курортів на період до 2026 року» URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/168-2017-%D1%80
17. Влащенко Н. М. Інноваційні технології в туризмі : навч. посібник / Н. М. Влащенко, М. В. Тонкошкур ; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2022. 214 с.
18. Давидова, О. Особливості застосування інновацій у розвиток туристичної галузі України. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Економіка.* 2015. № 7 (172). С. 65-69.

19. Джинджоян В.В., Тесленко Т.В., Горб К.М. Інноваційні технології в туризмі та гостинності : навчальний посібник. Київ: Видавництво «Каравела», 2022. 340 с.
20. Довгаль О. А., Довгаль Г. В. Інноваційна економіка : навчальний посібник. Х.: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2015. 148 с.
21. Журба, І., Несторишен, І., Матюх, С. Ініціативи Всесвітньої туристичної організації щодо стимулювання інноваційних технологій в туризмі. *Інновації та технології в сфері послуг і харчування*. 2022. № 1 (5). С. 60-64. https://doi.org/10.32782/2708-4949.1(5).2022.11
22. Інноваційні технології в готельному господарстві: основи теорії : навчальний посібник / Т. В. Капліна, В. М. Столярчук, Л. П. Малюк, А. С. Капліна. Полтава : ПУЕТ, 2018. 357 с.
23. Інформаційні системи і технології в готельно-ресторанному та туристичному бізнесі / М. М. Скопень та ін. Київ : Вид-во Ліра-К, 2020. 768 с
24. Коркуна О., Никига О., Підвальна О. Інноваційний розвиток як напрям функціонування регіональних туристичних систем. Економічна політика регіонального розвитку і місцеве самоврядування. *Науково-виробничий журнал: Інноваційна економіка*. № 3-4, 2020. С. 98-104.
25. Корнієнко О. М., Зайцева В. М. Аналіз та оцінка потенціалу туристських територій : навч. посіб. Запоріжжя : НУ «Запорізька політехніка», 2022. 288 с.
26. Островська Г. Й. Особливості розвитку готельно-ресторанної справи: кухні народів світу. Навчальний посібник. Тернопіль : Підручники і посібники, 2018. 268 с.
27. Підвальна О. Г. Формування механізму управління інноваційною діяльністю компаній індустрії туризму в регіоні. *Підприємництво та інновації*. 2019. № 10. С. 107–113.
28. Підвальна О. Г., Колесник Т. В. Регіональна політика інноваційного розвитку сфери туризму: проблеми формування та регулювання : монографія. Вінниця : Вид-во ТОВ «Друк», 2022. 372 с.
29. Романів П. В. Управління інноваційним розвитком туризму : навч. посіб. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2019. 198 с.
30. Савіцька О. П., Савіцька Н. В. Сучасні тренди інноваційного розвитку сфери туризму в Україні. Бізнес Інформ. 2021. №9. С. 124–130. https://doi.org/10.32983/2222-4459-2021-9-124-130
31. Четирбук О.Р., Голод А.П. Теоретичні засади інноваційного розвитку територіальних туристичних систем. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія: Міжнародні відносини. Економіка. Країнознавство. Туризм.* 2023. № 17. С. 181-186. https://doi.org/10.26565/2310-9513-2023-17-16
32. Шаманський С. Й. Бойченко С. В. Інноваційні екологічно безпечні технології у водовідведенні : монографія. Київ : Вид-во Центр навчальної літератури, 2018. 320 с.

Допоміжна література

33. Європейські стандарти бізнес-планування : навч. посіб. / О. В. Димченко та ін. ; Харківський національний університет міського господарства ім. О. М. Бекетова. Харків : ХНУМГ, 2021. 143 с.

34. Какічев С. В., Ліщитович Л. І. Новий світовий лад – електронна цивілізація: моногр. К. : КВІЦ, 2017. 200 с.
35. Ліщитович Л. І. Ноосфера: наукове видання. Київ: Видавництво Ліра-К, 2019. 308 с.
36. Менеджмент туристичної індустрії : підручник / В. П. Руденко та ін. Чернівці : Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, 2019. 504 с.
37. Про інновації. Harvard Business Review: 10 найкращих статей. HBR's 10 Must Reads on Innovation. Київ : КМ-Букс, 2018. 208 с.
38. Тоффлер Е. Третя хвиля; пер. з англ. А. Євса. Київ: Видав. дім «Всесвіт», 2000. 480 с.
39. Шумпетер Й.А. Теорія економічного розвитку. К.: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2011. 244 с.
40. Alderton M. (2016) How virtual reality will transform meeting. Successful Meetings Publishing, Availabe at: http://www.successfulmeetings.com/Strategy/ Technology-Solutions/Virtual-RealityMeetings-Events-Destination-Marketing/
41. Carayannis Elias G., Campbell David F.J. Triple Helix, Quadruple Helix and Quintuple Helix and How Do Knowledge, Innovation and the Environment Relate to Each Other? Availabe at: http://www.irma-international.org/viewtitle/68773/
42. Cardona J. R., Sanchez-Fernandez M. D.Innovation and Strategic Management for the Development of Tourist Destinations: Development of Nightlife and Residents Attitudes in Punta del Este (Uruguay). 2022. P. 147-157.
43. Hotels 2020: Welcoming tomorrow's guests. Avaliabe at: https://www.grantthornton.global/globalassets/1.-member-firms/global/insights/article-pdfs/2015/gt_hotelfutures_lowres.pdf
44. Innovation, education and investments. World Tourism Organization. URL: https://www.unwto.org/innovation-investment-and-digital-transformation
45. Mensh G. (1979) Stalemate Technology: Innovation Overcome the Depression. – Cambridge, Masp.
46. Obozna A., Havrylova O., Mogilevich I. (2018) Innovative activity in the tourism industry: regional aspect. *Science and innovation: Collection of scientific articles*. Publishing house «BREEZE», Montreal, Canada, P. 195–201.
47. Pitre V. (2017) Top 7 Business Collaboration Conference Apps in Virtual Reality (VR) *Harvard Business Review*. Availabe at: http://www.vudream.com/top-7-business-conference-apps-virtual-reality-vr/.
48. Terenzio O. (2016) 12 tips for creating restaurant marketing emails that work. Availabe at: http://openforbusiness.opentable.com/tips/12-tips-for-creating-restaurant-marketingemails-that-work/

11. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України. URL: http://www.kmu.gov.ua.
2. Державне агентство розвитку туризму України. URL: https://www.tourism.gov.ua/
3. Національна туристична організація України (НТО). Офіційний сайт. URL: http://www.ntoukraine.org/
4. Офіційний веб-портал Верховної ради України. URL: http://rada.gov.ua.
5. Офіційний сайт Всесвітньої туристичної організації (ЮНВТО). URL: http://www2.unwto.org

6. Офіційний сайт Всесвітньої Ради з туризму та подорожей (WTTC). URL: http://www.wttc.org

12. Особливості навчання за денною формою в умовах подовження дії обставин непоборної сили

В умовах дії обставин непоборної сили освітній процес в університеті здійснюється відповідно до наказів/ розпоряджень ректора/ проректора або за змішаною формою навчання або повністю дистанційно в синхронному режимі. Складання підсумкового семестрового контролю: в разі запровадження жорстких обмежень з забороною відвідування ЗВО студентам денної форми навчання надається можливість скласти **екзамен в тестовій формі дистанційно на платформі Moodle** в дистанційному курсі «Управління інноваціями підприємств туристично-рекреаційної галузі» (https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=9843)